

SŁOWO WSTĘPNE

„Tożsamość” jest pojęciem o różnorodnych zbiorach desygnatów i występuje w wielu konotacjach. Mówimy czasem o tożsamości narodowej, kiedy indziej o społecznej, kulturowej czy osobistej. Pojęcie to posiada też odrębne znaczenie w matematyce. Pytanie o tożsamość jest z jednej strony pytaniem dopuszczającym odpowiedzi o najwyższym stopniu ogólności, jak również pytaniem o najdrobniejsze szczegóły, dzięki którym możemy w sposób ścisły zidentyfikować dany obiekt.

Prawo karne – oskarżane dziś o niespójność, polityczność, populizm, utratę autorytetu, uleganie obcym wpływom, a w wielu sytuacjach nawet o nieprzydatność – powinno być poddane rozległej i gruntownej analizie. Pojęcie tożsamości na gruncie prawa karnego nie jest przypadkowym zapożyczeniem od innych nauk. W socjologii, psychologii, czy antropologii kulturowej tożsamość może być analizowana w dwóch najczęściej wymienianych typach relacji: w stosunku do siebie samego, jako określenie wewnętrznej kondycji obiektu (ang. *self identity*) oraz w stosunku do innych obiektów na zewnątrz, przy czym ten drugi typ związku opiera się na mniej lub bardziej świadomych postawach wobec wartości, jakie określa dana kultura.

Uogólniając, na wewnętrzną tożsamość szeroko rozumianego prawa karnego mogą składać się:

- jego wewnętrzna spójność w dobie licznych nowelizacji,
- niezależność polityczna i racjonalizm,
- polska tradycja karnistyczna w ujęciu prawnohistorycznym,
- elastyczność norm prawnokarnych wobec zmieniającej się rzeczywistości społecznej w obszarze przestępczości,
- skuteczność zabezpieczenia realizacji tych norm z perspektywy przepisów proceduralnych oraz współczesnych możliwości kryminalistycznych.

W zewnętrznych relacjach polskiego systemu prawa karnego jego tożsamość, jako identyfikacja z określonym systemem aksjologicznym i normatywnym wielokulturowej Europy, może być określana poprzez wpływ regulacji Unii Europejskiej na rodzime prawo karne oraz jego otwarcie na wzory płynące z systemów prawnych innych państw.

Powyższe obszary zostały wyznaczone bez roszczenia sobie prawa traktowania tego zabiegu jako powszechnie obowiązującej klasyfikacji, lecz wyłącznie jako możliwie najściślej wytyczone pola eksploracji naukowej ułatwiające uczestnikom I Warmińskiej Konferencji Nauk Penalnych „Tożsamość polskiego prawa karnego” zorganizowanej przez Katedrę Prawa Karnego Materialnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w dniach 17–19 października 2011 roku podjęcie właściwych tematów i przygotowanie poszczególnych rozdziałów niniejszej monografii.

Oddawane do rąk Czytelnika dzieło jest opracowaniem z zakresu szeroko pojmowanego prawa karnego, obejmującego zarówno prawo karne materialne, procesowe, wykonawcze, z zakresu wysoce wyspecjalizowanej dziedziny, jaką jest prawo karne skarbowe, jak też nauk współdziałających – kryminologii i kryminalistyki. Szeroki wachlarz podjętych tu rozważań wpłynął na strukturę opracowania.

Monografia obejmuje 45 rozdziałów stanowiących opracowania niezależnych Autorów uporządkowanych w 9 częściach. Część pierwsza, *Pryncypia*, obejmuje 5 artykułów poświęconych zagadnieniom ogólnym, systemowym, niejako wyjętych przed nawias ze względu na ich uniwersalność i fundamentalne treści, jak źródła prawa karnego, jego internacjonalizacja, polityczność, spójność ochrony dóbr prawnych w dobie nowelizacji, czy wreszcie niespójność kodeksu karnego, a wręcz przypadkowość niektórych regulacji.

Część druga, *Prawo karne – część ogólna*, składa się również z 5 artykułów poświęconych poszczególnym instytucjom prawa karnego w kolejności wynikającej z systematyki kodeksu karnego, począwszy od obrony koniecznej, przez pozbawienie praw publicznych, konfiskatę rozszerzoną, problematykę środków zabezpieczających, czy środki zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu.

Najbardziej rozbudowana jest trzecia część monografii, *Prawo karne – część szczególna*, obejmująca 16 rozdziałów poświęconych wybranym typom przestępstw z perspektywy ich prawno-dogmatycznej analizy. Również i tutaj kolejność rozdziałów odpowiada ustawowej hierarchii dóbr chronionych w kodeksie karnym. W części tej znajdziemy aktualne problemy wykładni znamion ustawowych przestępstw szpiegostwa, zabójstwa, dzieciobójstwa, przestępstw przeciwko ochronie środowiska, przeciwko wolności, w tym szczególnie handlu ludźmi i stalkingu, przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jak zgwałcenie, kazirodztwo i prostytutka, przestępstw zniesławienia i znieważenia, sprzedajnego nadużycia funkcji publicznej, samouwolnienia się, przestępstw przeciwko ochronie informacji, przestępstwa bezprawnego wypełnienia blankietu, prania pieniędzy i bankructwa zawinionego.

Czwarta część monografii, *Kryminologia*, obejmuje trzy rozdziały poświęcone kolejno historyczno-kulturowym uwarunkowaniom zjawiska prostytutki, przestępczości grupowej nieletnich oraz prezentacji wyników badań kryminologicznych w przedmiocie nadużycia władzy przez funkcjonariuszy policji.

Piąta część, *Postępowanie karne*, obejmuje siedem rozdziałów z problematyki sygnalizacji jako skutku sądowej kontroli zatrzymania, strategii w organizacji dochodzeń popo-

żarowych, przeobrażeń procedury w zakresie warunkowego umorzenia postępowania, przesłuchania osoby określonej w art. 52 k.k., odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa wobec osób niesłusznie skazanych lub tymczasowo aresztowanych, ułaskawienia w prawie polskim oraz europejskiego nakazu aresztowania w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Szósta część, *Kryminalistyka*, obejmuje trzy rozdziały poświęcone kolejno wymianie danych daktyloskopijnych i genetycznych w granicach Unii Europejskiej, problemom oględzin i wykrywania sprawców zabójstw, oraz aktualnych standardów NFPA w ustalaniu przyczyn pożarów.

Siódma część, *Prawo karne wykonawcze*, obejmuje trzy artykuły skupione wokół problematyki efektywności środków probacyjnych oraz leczenia skazanych uzależnionych czy zaburzonych seksualnie.

Ósma część, *Prawo karne skarbowe*, zawiera dwa artykuły poświęcone przestępstwu firmantstwa i firmowania oraz odpowiedzialności karnej skarbowej za oszustwo podatkowe w perspektywie wprowadzenia w błąd podatnika.

Ostania część, *dziewiąta, Varia*, z założenia obejmuje artykuły, które wprawdzie oddalają się od konwencji opracowania, jednak w swoisty sposób uzupełniają jego warstwę merytoryczną. Znajduje się tu artykuł poświęcony przestępstwu apostazji w świetle kanonicznego prawa karnego, rzucający światło na funkcjonowanie obok siebie dwóch niezależnych systemów prawa karnego – laickiego i kanonicznego.

Liczba i sposób realizacji tematów badawczych przez poszczególnych Autorów świadczy o tym, że pytanie o tożsamość polskiego prawa karnego jest pytaniem stale aktualnym. Niniejsza monografia zawiera wiele odpowiedzi, z pewnością nie zawiera jednak wszystkich. Ustalenie ich określonej i satysfakcjonującej liczby byłoby tu niemożliwe. Tożsamość polskiego prawa karnego nie jest bowiem tylko pytaniem, lecz czymś znacznie więcej – zadaniem, które należy stale realizować, celem, do którego należy dążyć i wartością, którą należy przekazać przyszłym pokoleniom. Naszym życzeniem jest, aby I Warmińska Konferencja Nauk Penalnych była istotnym krokiem w tym kierunku.

Pragniemy wyrazić wdzięczność wszystkim Autorom, którzy podjęli trud naukowego opracowania poszczególnych referatów, jak również podmiotom i osobom, które dzięki swojej dobrej woli i ofiarności okazały niezbędną pomoc w opublikowaniu tego zbioru – Panu Dziekanowi Okręgowej Rady Adwokackiej Adw. Andrzejowi Kozielskiemu oraz Panu Prezesowi Zarządu Zakładu Elektronicznej Techniki Obliczeniowej w Olsztynie Zbigniewowi Władzińskiemu.

Stanisław Pikulski
Marta Romańczuk-Grącka
Bogna Orłowska-Zielińska